

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRETMEN ADAYLARININ ALDIKLARI DİSİPLİN CEZALARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

A Study on The Discipline Punishments Received by Preservice Teachers in Faculty
of Education

Yar. Doç. Dr. Cem TOPSAKAL*

ÖZET

Bu araştırmada, YYÜ Eğitim Fakültesinde öğrenim görmekte olan öğretmen adaylarının/ öğrencilerin aldıkları disiplin cezaları betimlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada 01.01.2006 tarihinden araştırmanın başladığı 20.06.2011 tarihine kadar geçen dönemde verilen disiplin cezaları incelenmiştir. Veri toplamada kullanılan doküman incelemesi yanında, nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veriler; belgesel tarama kısmında içerik çözümlemesiyle, öğrencilerle yapılan görüşmeler de ise içerik analizi yoluyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda; bölümler açısından Bilgisayar, Fen Bilgisi ve Türkçe öğretmenliğinin ikinci öğretimlerinin hiç ceza almadığı; en az ceza alan bölümlerin Biyoloji, Bilgisayar, Resim İş (İkili) ve Beden Eğitimi (İkili) öğretmenliği bölümlerinin olduğu, Sınıf öğretmenliği, Beden eğitimi öğretmenliği ve Okul öncesi öğretmenliğinin ise en çok ceza alan bölümler olduğu ortaya çıkmıştır. Cinsiyet açısından Beden Eğitimi Öğretmenliği, Biyoloji Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Fizik Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği Türkçe Öğretmenliği, Bilgisayar Öğretmenliği, Resim İş Öğretmenliği (İkili), Beden Eğitimi Öğretmenliği (İkili), Bilgisayar (İkili), Fen Bilgisi (İkili) ve Türkçe Öğretmenliği (İkili) bölümlerinde kız öğrenciler hiçbir disiplin suçu işlememiştir. İşlenen disiplin suçları gruplandırıldığında, en fazla siyasi içerikli ve kopya çekme suçları işlenmiştir. Öğrencilik sıfatına uymayan davranış ve güvenlik güçlerine kimlik göstermeme suçları en az işlenen suçlardır. İşlenen suçlara en fazla "uzaklaştırma", ikinci sırada "uyarma", üçüncü sırada ise "kınama" cezası verilmiştir. En az verilen ceza ise çıkarma cezasıdır. Uzaklaştırma cezalarında en fazla kısa süreli uzaklaştırma, en az ise uzun süreli uzaklaştırma uygulanmıştır. En fazla suç 3 ve 4. sınıflarda, en az suç ise 1 ve 2. sınıflarda işlenmektedir. İşlenen suçların yıllara göre dağılımına bakıldığında, en fazla suç 2007 yılında, en az suç ise 2008 işlenmiştir. Araştırma sonuçlarına bağlı öneriler ile son bulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim Fakültesi , Öğretmen Adayları, Disiplin Cezaları, Üniversite Öğrencileri.

ABSTRACT

In this study, it is aimed to define discipline punishments received by preservice teachers/students in faculty of Education. We have analyzed the ones given in the period between 01.01.2006 and 20.06.2011 which is also the beginning time of the study. Besides document analysis in data collection, method of qualitative research

* Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Öğretim Görevlisi

is employed or used. As data to be collected; content analysis through viewing documents and interviews with students, is performed. As a result; in terms of departments, obtained that evening classes of Computer, Science and Turkish Teachings have never received punishment; Biology, Computer, Painting (evening instruction) and Physical Education (evening instruction) Teachings have received punishment as the least while School Teaching, Physical Education and Early Child Teachings as the most. In terms of gender, female students in Physical Education, Biology, Science, Physics, Elementary Education Maths, Chemistry, Secondary Maths, Music, Turkish, Computer, Painting (evening instruction), Physical Education (evening instruction), Computer (evening instruction), Science (evening instruction) and Turkish (evening instruction) teachings have never committed an offence. When the offences are categorised, political offences and the ones related with cheating in an exam come first in the list. Displaying behaviors contradictory with the required qualifications of the students and refusing to show identity card to the security forces are the least committed ones. For the committed offences; fines of temporary debarment, admonition and reprimand are most given. The least given one is expelling fine. In fines of temporary debarment, short term debarment is least applied while long-term debarment is the most. Students have committed offences as the most in 3rd and 4th grades while the least in 1st and 2nd ones. When viewed in terms of years, the most offences have been committed in 2007, while the least is in 2008. The study is ended up with suggestions focused on results.

Key Words: Faculty of Education, Preservice Teachers, Discipline Punishments, University Students

GİRİŞ

Disiplin kavramı, basit anlamda mevcut yasa, kural, ilke ve düzene uygun davranmayı ifade eder. Toplumsal bir sistem olan okulun kendine özgü amaçları bulunur. Okulun etkili ve verimli olması amaçlarının gerçekleştirilmesine bağlıdır. Bu açıdan okulun amaçlarından sapmayı önleyecek kural ve ilkelerden oluşan bir örgütsel normatif düzene ihtiyaç vardır. Normatif düzen, sistemi belirsizlikten kurtarır ve kurumu yaşatır¹. Okul disiplininin amacı, öğrenciye kendi davranışlarını istenen davranışlarla karşılaştırarak öz denetleme, öz değerlendirme alışkanlığı ve yeterliği kazandırmak, öğrencilerin sosyalleşmelerini geliştirmek, onlara doğru düşünme ve değerlendirme kriterleri çerçevesinde hareket etme alışkanlığı vermektir². Üniversite özeline inildiğinde, yükseköğretimin temel amacı, öğrencileri ilgi ve yetenekleri doğrultusunda toplumun yüksek seviyede, çeşitli ihtiyaçlarına göre

¹ Mustafa Sarıtaş, "Sınıf Yönetimi ve Disiplinle İlgili Kurallar Geliştirme". Sınıf Yönetiminde Yeni Yaklaşımlar, (Editör: Leyla Küçükahmet), Nobel Yayın Dağıtım, Ankara, 2003, s. 50-51.

² Mustafa Sarıtaş, a.g.e.,s. 55.

yetiştirmek³. Bu önemli amacı gerçekleştirebilmek için çeşitli kademelerde bilimsel öğretim yapılır. Öğretim için uygun bir ortam meydana getirme anlamına da gelen disiplin işleri öğrenci hizmetleri kapsamına giren faaliyetlerdendir⁴ ve disiplin işleri yönetmeliklerle belirlenmiştir.

Disipline aykırı davranışlar ve bu davranışlara karşılık verilecek cezalar ilköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim yönetmeliklerinde detaylı bir biçimde düzenlenmiştir. Örneğin ilköğretimde “Derse ve diğer etkinliklere vaktinde gelmemek ve geçerli bir neden olmaksızın bu davranışı tekrar etmek” davranışlarına **uyarma**, “Yöneticilere, öğretmenlere, görevlilere ve arkadaşlarına kaba ve saygısız davranmak” davranışına **kınama**, “Sarkıntılık, hakaret, iftira, tehdit ve taciz etmek veya başkalarını bu gibi davranışlara kışkırtmak” davranışlarına ise **okul değiştirme**⁵ cezası verilir. Ortaöğretim disiplin yönetmeliklerine göre; “Okulu ve çevresini kirletmek” davranışı **uyarma-mahrumiyet-kınama**, “Arkadaşlarına sarkıntılık, hakaret ve iftira etmek veya başkalarını bu gibi davranışlara kışkırtmak” davranışları **okuldan kısa süreli uzaklaştırma**, “Hırsızlık yapmak” davranışı **okuldan tasdikname ile uzaklaştırma**, “Okulda uyuşturucu madde ticareti yapmak” davranışı **örgün eğitim dışına çıkarma** cezasını gerektiren davranışlardandır.⁶

Yükseköğretimde ise, örneğin Yüzüncü Yıl Üniversitesi (YYÜ) Öğrenci Disiplin ve Sınav Yönetmeliğine göre disiplin cezaları şunlardır (m. 5)⁷:

a) Uyarma: Öğrenciye, öğrencilik görevlerinde ve davranışlarında daha dikkatli olması gerektiğinin yazı ile bildirilmesidir. Örneğin: “Öğrencilik sıfatının gerektirdiği vakara yakışmayan tutum ve davranışta bulunmak” (m.6/a).

b) Kınama: Öğrenciye öğrencilik görevlerinde ve davranışlarında kusurlu sayıldığı yazı ile bildirilmesidir. Örneğin:” Yükseköğretim kurumlarında duvarlara, demirbaş eşya üzerine yazı yazmak, işaret, resim ve benzeri şekiller çizmek” (m.7/b).

³ Murat Alışkan, Yükseköğretim Mevzuatı. Yayın Yayıncılık, İstanbul, 2007, s.11.

⁴ Asım Özdemir, “Öğrenci Disiplin İşleri ve Uygulamaları”. Sınıf Yönetimi, (Editör: Emin Karip), PegemA Yayınları, Ankara, 2002, s. 203.

⁵ Şair Nedim İlköğretim Okulu, Öğrenci Disiplin Yönetmeliği, <http://www.mamaksairnedim.k12.tr/rehberlik/disiplinyonet.html>, edinme tarihi: 01.07.2011.

⁶ Milli Eğitim Bakanlığı, Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği, http://mevzuat.meb.gov.tr/html/22188_0.html, edinme tarihi: 01.07.2011.

⁷ YYÜ Öğrenci Disiplin ve Sınav Yönetmeliği, yyu.edu.tr, edinme tarihi: 01.07.2011 ve Resmi Gazete, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Önlisans ve Lisans Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği. 13 Mayıs 2010 tarih ve 27580 sayılı, s.1 v.d.

c) Yükseköğretim Kurumundan Bir Haftadan Bir Aya Kadar Uzaklaştırma: Öğrenciye, yükseköğretim kurumundan bir haftadan bir aya kadar uzaklaştırıldığı ve bu sürede öğrencilik haklarından yararlanamayacağı yazı ile bildirilmesidir. Örneğin: “Yükseköğretim kurumu içinde siyasi faaliyetlerde bulunmak” (m.8/c).

d) Yükseköğretim Kurumundan Bir veya İki Yarıyıl İçin Uzaklaştırma: Öğrenciye, yükseköğretim kurumundan bir veya iki yarıyıl uzaklaştırıldığı ve bu sürede öğrencilik haklarından yararlanamayacağı yazı ile bildirilmesidir. Örneğin: “Sınavlarda kopya yapmak veya yaptırmak veya bunlara teşebbüs etmek” (m.9/m).

e) Yükseköğretim Kurumundan Çıkarılma: Öğrenciye, bir daha yükseköğretim kurumundan herhangi birine alınmamak üzere öğrencilikten çıkarıldığı yazı ile bildirilmesidir. Örneğin:” Yükseköğretim kurumlarının ideolojik ve siyasi amaçlarla huzur, sükun ve çalışma düzenini bozmak veya boykot, işgal, engelleme, personelin işini yavaşlatma gibi eylemlere katılmak, bu amaçlara yönelik eylemleri tahrik etmek” (m.10/b).

Alan yazında disiplinle ilgili araştırmalar geniş bir biçimde yer almaktadır. Muğla ili ortaöğretim okullarında disiplin uygulamalarına ilişkin yönetici ve öğretmen görüşlerinin ortaya konulduğu bir araştırmada şu sonuçlara ulaşılmıştır:⁸ Yönetici ve öğretmenler disiplin kavramı ile ilgili tanımlamalarında benzer görüşlere sahiptir. Disiplinsizlik davranışları olarak yöneticiler daha çok okulun düzenini bozan davranışları, öğretmenler ise, şahıslarına karşı saygısızlık ve kurallara uymama davranışlarını belirtmişlerdir. Disiplinsizlik davranışlarının nedenleri konusunda yönetici ve öğretmenler benzer görüşleri paylaşmışlardır. Disiplini sağlamada öğrenci ve öğretmenler, cezaya ve ödüllendirmeye yönelik uygulamalarda yönetmelikte olmayan ödül ve cezaların da uygulandığını, disiplin yönetmeliğinde yer alan cezaların öğrenciler için ağır olduğunu belirtmişler. Yöneticilere karşın öğretmenler, disiplin yönetmeliğinin cezai yaptırımlarının fazla olduğunu bildirmiş ve disiplin işlemlerinin daha etkin uygulanması konusunda önerilerde bulunmuşlardır.

⁸ Aynur Bilir, Saadet Kuru, Fatma Tezcan, “Muğla İli Ortaöğretim Okullarında Disiplin Uygulamalarına İlişkin Yönetici ve Öğretmen Görüşleri”, Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İLKE), Güz 2007 Sayı 19, ss.21-35, s. 21.

Yönetici, öğretmen, öğrenci ve velilere göre resmî liselerdeki öğrenci disiplin sorunlarının nedenlerinin incelendiği bir çalışmada,⁹ lise öğrenci disiplin sorunlarının nedenleri oldukça çeşitlidir. Farklı kişilerin, nedenlere yüklediği ağırlık farklıdır. Eğitim sistemiyle ilgili nedenleri, yönetici ve öğretmenler; aileyle ilgili nedenleri, veliler; öğretmene, nota, okula, yönetime tepkiyi belirten nedenleri, öğrenciler daha çok vurgulamıştır. “Kendini ifade etme, farklı olmayı isteme”, veliler dışındaki tüm grupların en fazla vurguladığı nedendir.

İlköğretim II. kademedeki görevli öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin görüşlerine ait bir çalışmada¹⁰, saptanan bulgular şöyle sıralanmıştır: (1) Öğretmenlerin mesleki kıdem ve cinsiyet değişkenlerine göre; disiplin sorunlarının nedenlerine ilişkin görüşleri arasında anlamlı fark saptanmıştır. (2) Öğretmenlerin görüşlerine göre disiplin sorunlarının ilk üç nedeni; “ailelerin çocuklarının eğitime olan ilgisizliği”, “aile içi problemler” ve “ailelerin çocuklarına karşı olumsuz tutum ve davranışları”dır. Ortaya çıkan bulgulara dayanarak da şu öneriler ileri sürülmüştür: (1) Alan uzmanları, sınıf yönetimi konusunda öğretmenleri, çocuk gelişimi ve okulun önemi hakkında ise velileri bilinçlendirmeye yönelik olarak konferanslar, seminerler ve toplantılar düzenlemelidir. (2) Okul-Aile iş birliğinin geliştirilerek arzu edilen düzeye ulaştırılması sağlanmalıdır.

İlköğretim okullarında görev yapan aday öğretmenlerin sınıfta karşılaştıkları disiplin sorunlarının araştırıldığı çalışmada,¹¹ aday öğretmenlerin sınıf içinde en sık karşılaştıkları disiplin sorunu öğrencilerin izin istemeden konuşmalarıdır. Aday öğretmenlerin sınıf içinde karşılaştıkları disiplin sorunlarının nedenlerinden en önemlisi ise ailelerin çocuklarının eğitime olan ilgisizliğidir. Aday öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunlarına ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri ve öğrenci sayıları arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken; sınıf seviyesine göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Aday öğretmenlerin sınıf yönetiminde karşılaştıkları disiplin sorunlarının

⁹ Pınar Sarpkaya, “Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Velilere Göre Resmî Liselerdeki Öğrenci Disiplin Sorunlarının Nedenleri”, Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Yıl 2007 (2) 22. Sayı, ss.110-121.

¹⁰ Abidin Dağlı ve Nigah Baysal, “İlköğretim II. Kademedeki Görevli Öğretmenlerin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Sorunlarının Nedenlerine İlişkin Görüşleri”, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20- 22 Mayıs 2010), Elazığ, 2010, s. 780-785

¹¹ Alper Boyraz, İlköğretim Okullarında Görev Yapan Aday Öğretmenlerin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Sorunları (Kırıkkale İli Örneği). Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Ün. Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007, s. ii.

nedenlerine ilişkin görüşleri ile cinsiyetleri ve sınıf seviyesi arasında anlamlı bir farklılık bulunmazken; öğrenci sayılarına göre anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bulunan bu fark, sınıftaki öğrenci sayısı 10-34 olan aday öğretmenlerin lehinedir.

Yatılı ilköğretim bölge okulları (YİBO) sınıflarında disiplin sorunları ve baş etme yollarının (Elazığ ili örneği) araştırıldığı bir çalışmada¹², YİBO'larda öğrencilere ilişkin başlıca disiplin sorunlarında birinci sırayı lakap takma, küfür etme vb. alırken, ikinci sırayı hırsızlık, üçüncü sırayı ise yalan söyleme almaktadır. YİBO'larda disiplin sorunlarına ilişkin en çok belirtilen nedenler geniş aile yapısı, sosyo-ekonomik seviyelerinin düşük olması, parçalanmış aile yapısıyken , bunu aileden uzak kalma takip etmektedir. Üçüncü sırayı ise oryantasyon sorunu almaktadır. Okula yeni başlayan öğrenciler yatılı okul kurallarına uymakta uzun süre zorluk yaşamaktadırlar.

Yükseköğretim'de Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları (Türkiye –İngiltere – A.B.D. Örnekleri ve Karşılaştırması) adlı çalışmada¹³, Yükseköğretim Kurumları Öğrenci Disiplin Yönetmeliği incelenip değerlendirilmiş, yükseköğretimde disiplin yönetmelik ve düzenlemelerinin değişim trendi yorumlanmış, ardından İngiltere ve Amerika'dan birer üniversitenin disiplin yönetmeliği ile karşılaştırılmıştır.

Alan yazındaki daha çok ortaöğretim ve ilköğretim ağırlıklı araştırmaların, yükseköğretime basamak teşkil etmesinden dolayı yükseköğretim disiplin sorunlarını anlamada, açıklamada önemli bilgiler vereceği ifade edilebilir¹⁴.

Bu çalışmada, YYÜ Eğitim Fakültesi öğretmen adaylarının (öğrencilerinin) almış oldukları disiplin cezaları incelenmiştir. Buna göre; YYÜ Eğitim Fakültesi öğretmen adaylarının almış oldukları cezalar bölümlere, cinsiyete, işlenen suça ve alınan cezalara göre nasıl bir görünüm arz etmektedir, sorusuna cevap aranacaktır.

¹² Fatma Ozmen ve Tuba Tonbul, "Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) Sınıflarında Disiplin Sorunları Ve Baş Etme Yolları (Elazığ İli Örneği)", 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20- 22 Mayıs 2010), Elazığ, 2010, s. 775-779.

¹³ Muharrem Koz, "Yükseköğretim'de Öğrenci Disiplin Suç ve Cezaları (Türkiye –İngiltere – A.B.D. Örnekleri ve Karşılaştırması)". Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006, özette alınmıştır.

¹⁴ Google Akademik arama motorunda yurtdışı alanyazında "öğrenci disiplin cezaları" şeklindeki taramamızda daha çok eğitimde bedensel/fiziksel şiddet, sınıfta öğretmenin uygulayacağı disiplin stratejileri, yükseköğretimde ırk ayrımcılığına dayalı disiplin olayları gibi araştırma ve çalışmalarla karşılaşılmıştır.

YÖNTEM

Yapılan araştırma genel tarama modelinde bir çalışmadır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacı ile evrenin tümü ya da ondan alınacak bir grup üzerinde yapılan tarama düzenlemeleridir. Tarama modelinde geçmişteki ya da günümüzdeki var olan mevcut durumu betimleme amaçlanır¹⁵. Bir diğer deyişle betimsel araştırma yöntemi, var olan bir durumun bazı ölçütlerle açıklanması sürecidir¹⁶. Bu çalışmada, bu modelden hareketle öğretmen adaylarının hizmet öncesi/ lisans eğitimlerinde hangi disiplin suçlarını işledikleri ve ceza aldıkları belirlenmeye çalışılacaktır.

Var olan kayıt ve belgeleri inceleyerek veri toplamaya belgesel tarama denir. Belgesel tarama içerik çözümlemesi amacı ile yapılabilir. İçerik çözümlemesi; bir belgenin belli özelliklerini sayısallaştırarak belirlemek amacı ile yapılan bir taramadır. Belgelerdeki belli bakış açıları, özellikler derinliğine ve belli ölçütlere göre yapılacak çözümlemelere göre anlaşılabilir¹⁷. Çalışmada öğrencilerin almış oldukları disiplin cezaları bölüme, cinsiyete, sınıfa, suçların gruplanmasına, cezalara, uzaklaştırma süresine, yıllara göre incelenmiştir.

Veri toplamada kullanılan doküman incelemesi yanında, nitel araştırma yöntemi de kullanılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, katılımcıların detaylı görüşlerinin aktarıldığı, sözel verilerden oluşan, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği çalışmadır¹⁸. Çalışmada elde edilen bulgulara dayalı sonuçlar Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 20 öğrenciye sorulmuş, öğrenci cevapları içerik analizi yapılmıştır. Burada nitel araştırma verilerinin analizinde dört aşama uygulanmıştır: 1-Verilerin kodlanması, 2-Temaların bulunması, 3-Kodların ve temaların düzenlenmesi, 4-Bulguların tanımlanması ve yorumlanması¹⁹. En fazla tekrar edilen ve en az ifade

¹⁵ Niyazi Karasar, Bilimsel Araştırma Yöntemi, 5. Basım, 3A Araştırma Eğitim Danışmanlığı LTD, Ankara, 1995, s. 77.

¹⁶ İbrahim Gökdaş, "Eğitimde Yöntem". Eğitim Bilimine Giriş, (Editör: Ş.Şule Erçetin-Necmettin Tozlu), Hegem Yayınları, Ankara, 2006, s. 255.

¹⁷ Niyazi Karasar, a.g.e., s. 184-185.

¹⁸ Ali Yıldırım, ve Hasan Şimşek, Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008 s. 39; H.Basri Memduhoğlu, "Eğitimin Bilimsel Temelleri ve Araştırma Yöntemleri". Eğitim Bilimine Giriş, 2.Baskı, (Editörler: H.Basri Memduhoğlu & Kürşat Yılmaz). Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2010, s. 273.

¹⁹ Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, a.g.e., s. 228.

edilen görüşlerden örnekler verilmiştir. Verilerin derlenmesinde öğrencilerin her birine kod numarası (1...20) verilmiştir. Öğrencilerin 11'i sosyal, 4'ü fen, 3'ü yabancı dil²⁰, 2'si beden eğitimi bölümü öğrencisidir. Öğrencilerin 9'u kız, 11'i erkek öğrencidir. Öğrencilerden biri 2., beşi 3. ve on dördü 4.Sınıf öğrencisidir. Haziran-Temmuz dönemi sınavlarından sonra bu öğrenciler bir üst sınıfa geçmiş, son sınıflar ise mezun olmuştur. 20 öğrenci ile görüşme planlanırken, son sınıfların deneyiminin daha çok olacağı düşünülmüş, ancak diğer sınıflardan da öğrencilerle görüşme yapılmıştır²¹.

Araştırmada 01.01.2006 tarihinden araştırmanın başladığı 20.06.2011 tarihine kadar geçen dönemde (yaklaşık 5.5 yıl) verilen disiplin cezaları incelenmiştir. Önce araştırma ile ilgili Eğitim Fakóltesi Dekanlığı'ndan izin alınmış, sonra Fakólte Öğrenci İşleri'nden disiplin cezası alan öğrencilerin listesi elde edilmiştir. Bu listede öğrenci numarası, adı ve soyadı, bölümü, işlediği suç ve tarihi, aldığı disiplin cezası ve uygulama tarihi yer almaktadır. Soruşturmanın gizliliği prensibi gereği, öğrenci işleri şefi öğrencilerin adlarını kesmiş, isteğimiz üzerine suçların yanına cinsiyeti (kız-erkek) ve sınıflarını (1, 2, 3, 4, 5) kendisi kontrol ederek yazmıştır. Ayrıca bu listede iki türlü soruşturmanın açıldığı ifade edilmiştir. Birincisi öğrencilerin Eğitim Fakóltesi içinde işlediği suçlara karşı açılan disiplin soruşturmalarıdır. Bunlar örneğin kopya çekmek, öğretim elemanına hakaret etmek gibi suçlardır. Bu suçlara Eğitim Fakóltesi Dekanlığı soruşturma başlatmakta ve ceza eğitim fakóltesi disiplin kurulu tarafından verilmektedir. İkincisi ise, eğitim fakóltesi öğrencilerinin kampus sınırları içinde suç işlemesidir. Bu suçlar, örneğin siyasi nitelik taşıyan protesto, izinsiz yürüyüş, kamu görevlisine hakaret gibi suçlardır. Kampus içinde işlenen bu nitelikte suçlar Rektörlük tarafından soruşturulmakta ve sonuçlandırılmaktadır.

Disiplin dosyaları incelenmek istenmiş, Dekanlıkça izin verilmesine rağmen alt derecedeki görevlilerin bu konuda isteksiz olmalarından ve çeşitli mazeret ileri sürmelerinden dolayı bu istekten vazgeçilmiştir²².

²⁰ Yabancı dil (İngilizce) bölümü öğrencileri edebiyat fakóltesi öğrencileri olup, eğitim fakóltesinde 1 yıl öğretmenlik formasyonu dersleri almaktadır. Onların görüşlerinin/ deneyimlerinin araştırmamıza zenginlik katacağı düşünüldüğünden, 3 öğrenci ile görüşme yapılmıştır.

²¹ Özellikle disiplin cezası alan öğrencilerle de görüşme yapılmak istenmiş, ancak sınav dönemi olduğu için bu öğrencilerle irtibata geçilememiştir. Yalnızca 20 öğrenciye disiplin cezası alan arkadaşları olup olmadığı, nedeni, nasıl sonuçlandığı sorulabilmiştir.

²² Bu tür araştırmalarda konunun nazikliğinden dolayı böylesi uygulamalarla karşılaşmaktadır. Örneğin; Onur Gürer yüksek lisans tezinde bu zorluğu şu şekilde belirtmektedir: "Bürokratik engeller yüzünden, ne yazık ki İstanbul Üniversitesi'nde son beş yıl içerisinde açılan

İnceleme daha çok liste üzerinden ve ilgili memurlarla görüşmeler yoluyla olmuştur. Ayrıca araştırmacının bizzat soruşturmacı olarak yaptığı soruşturmalardan fikrîsel anlamda yararlanılmıştır (Eğitim Fakültesi'nde ve Rektörlükte usul şöyledir: Soruşturmacılar öğretim üyeleri (yardımcı doçent, doçent ve profesör) alfabetik soyadı listesine göre sıra ile verilir, bir diğer deyişle soruşturmalara öğretim üyeleri listeye göre görevlendirilir. Örneğin bu makalenin yazarı son 4 yılda 4 soruşturma tamamlamıştır)²³.

2010-2011 öğretim yılında Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde 3538 öğrenci öğrenim görmektedir. Eğitim Fakültesi'ndeki bölümlere ve cinsiyete göre öğrenci sayısı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: YYÜ Eğitim Fakültesi Bölümlere ve Cinsiyete Göre Öğrenci Sayısı

Sıra	Bölüm	Erkek	Kız	Toplam
1	Beden Eğitimi Öğretmenliği	145	81	226
2	Biyoloji Öğretmenliği	59	99	158
3	Fen Bilgisi Öğretmenliği	100	94	194
4	Fizik Öğretmenliği	104	53	157
5	İlköğretim Mat. Öğretmenliği	104	49	153
6	Kimya Öğretmenliği	114	46	160
7	Matematik Öğretmenliği	113	61	174
8	Müzik Öğretmenliği	75	57	132

soruşturmaların sayısını ve kaç soruşturmada ceza verildiğini tespit edemedik". Danıştay Kararları Işığında Öğrencilere Verilen Disiplin Cezalarının Yargısal Denetimi. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuku Anabilim Dalı, İstanbul, 2010, s. 105; Başka bir araştırmacı Oktay, günümüzden yaklaşık 35 yıl öncesini şu şekilde anlatır: "Okullarda disiplin cezası alan öğrenciler konusu, konuşulması adeta tabu olan bir konuydu. Bütün okullarda disiplin tutanakları mahrem evrak olarak kabul ediliyordu. Disiplin işleriyle ilgili yöneticiler ve öğretmenler, verilen cezaların diğer öğretmenler tarafından bile bilinmemesi için büyük gayret sarf ediyorlar, okul müdürleri ise okullarının adının disiplin konusu ile ilgili olarak duyulmasını arzu etmediklerini bildiriyorlardı". Ayla Oktay, Orta Dereceli Okullarda Verilen Disiplin Cezaları Üzerinde Karşılaştırmalı Bir İnceleme, İ.Ü. Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul, 1976, s. 1.

²³ Eğitim yöneticilerinin genel anlamda bir disiplin hukuku eğitimi almadan disiplin soruşturması açılmasına karar vermesi, öğretim üyelerinin bir soruşturma eğitimi almadan disiplin soruşturması yapması da ayrı bir sorundur. Güner çalışmasında, "Adalet Bakanlığı Adli Sicil Genel Müdürlüğü'nün 2007 yılı istatistiklerine göre, öğrenci ve öğrenim işlerinde idare mahkemelerine açılan davaların % 48'i iptal kararıyla sonuçlanmaktadır. Bu oran çok yüksektir. Öğrencilere ve öğretim elemanlarına önemli ölçüde vakit kaybettiren, çeşitli aşamalarda yapılması gereken masraflarla devlet hazinesini zarara sokan, yeterli delillere dayanmadan, gereksiz yere yapılan soruşturmaların azaltılması için disiplin soruşturması açmaya yetkili amirlere büyük görev düşmektedir" sonuçlarına ulaşmaktadır (Onur Güner, a.g.tez, s. 105).

9	Okul Öncesi Öğretmenliği	67	148	215
10	Resim İş Öğretmenliği	96	69	165
11	Sınıf Öğretmenliği	215	89	304
12	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	142	64	206
13	Tarih Öğretmenliği	98	48	146
14	Türk Dili ve E. Öğretmenliği	100	70	170
15	Türkçe Öğretmenliği	99	62	161
16	Bilgisayar Öğretmenliği	107	39	146
17	Sınıf Öğretmenliği (İkili)*	187	88	275
18	Resim İş Öğretmenliği (İkili)	54	21	75
19	Beden E. Öğretmenliği (İkili)	25	15	40
20	Bilgisayar (İkili)	64	27	91
21	Fen Bilgisi Öğret. (İkili)	62	40	102
22	Türkçe Öğretmenliği (İkili)	58	30	88
	Toplam	2188	1350	3538

*(İkili): Akşam yapılan öğretim.

Öğrenci bölümleri sosyal (ortaöğretim Türk Dili ve Edebiyatı, Tarih, ilköğretim Sosyal, Sınıf, Okul Öncesi, Türkçe öğretmenlikleri), fen (ortaöğretim Fizik, Kimya, Matematik, Biyoloji, ilköğretim Matematik, Fen Bilgisi, Bilgisayar Öğretim Teknolojileri Öğretmenlikleri=BÖTE), güzel sanatlar (Resim ve Müzik Öğretmenlikleri) ve beden (Beden Eğitimi Öğretmenliği) olmak üzere üç bölümde gruplandırılarak²⁴ ele alınabilir. Buna göre öğrenci cinsiyet, bölüm ve sınıflarını aşağıdaki tablo ile göstermek mümkündür.

²⁴ Burhanettin Dönmez ve Niyazi Özer, "Eğitim Fakóltesi Öğrencilerinin Üniversite Yönetimine İlişkin Bilgi Düzeyleri", Milli Eğitim, Sayı 184, 44-69.

Tablo 2: YYÜ Eğitim Fakültesi Cinsiyet, Bölüm ve Sınıflara Göre Öğrenci Sayısı

	Cinsiyet		Bölüm			Sınıf			
	Kız	Erkek	Fen Böl.	Sosyal Böl.	BEGS* Böl.	1	2	3	4 ve 5
	1350	2188	1335	1565	638	1310	889	643	696

*BEGS: Beden Eğitimi ve Güzel Sanatlar

Doküman incelemesinde frekans ve yüzde alınmış, elde edilen bulgulara iç ve literatür destekli dış yorum yapılmaya çalışılmıştır. Doküman incelemesi ve öğrencilerle yapılan görüşme bulguları aşağıda sunulmuştur.

BULGULAR VE YORUM

Araştırmanın ilk problemi, eğitim fakültesi öğrencilerinin almış oldukları disiplin cezalarının bölümlere ve cinsiyete göre dağılımının nasıl olduğudur. Tablo 3’de toplam 148 disiplin cezasının bölümlere ve cinsiyete göre dağılımı verilmiştir.

Tablo 3: Bölümlere ve Cinsiyete Göre Disiplin Cezası Alan Öğrenciler

Sıra	Bölüm	Erkek (n)	%	Kız (n)	%	Toplam	%
1	Beden Eğitimi Öğretmenliği	22	14.9	-		22	14.9
2	Biyoloji Öğretmenliği	1	0.7	-		1	0.7
3	Fen Bilgisi Öğretmenliği	9	6	-		9	6
4	Fizik Öğretmenliği	5	3.4	-		5	3.4
5	İlköğretim Mat.Öğretmenliği	4	2.7	-		4	2.7
6	Kimya Öğretmenliği	4	2.7	-		4	2.7
7	Matematik Öğretmenliği	2	1.4	-		2	1.4
8	Müzik Öğretmenliği	2	1.4	-		2	1.4
9	Okul Öncesi Öğretmenliği	9	6	1	0.7	10	6.7
10	Resim İş Öğretmenliği	6	4.1	2	1.4	8	5.4
11	Sınıf Öğretmenliği	33	22.3	14	9.5	47	31.8

12	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	4	2.7	3	2	7	4.7
13	Tarih Öğretmenliği	6	4.1	1	0.7	7	4.7
14	Türk Dili ve E. Öğretmenliği	4	2.7	1	0.7	5	3.4
15	Türkçe Öğretmenliği	4	2.7	-		4	2.7
16	Bilgisayar Öğretmenliği	1	0.7	-		1	0.7
17	Sınıf Öğretmenliği (İkili)	7	4.7	1	0.7	8	5.4
18	Resim İş Öğretmenliği (İkili)	1	0.7	-		1	0.7
19	Beden E. Öğretmenliği (İkili)	1	0.7	-		1	0.7
20	Bilgisayar (İkili)	-		-		-	
21	Fen Bilgisi Öğret. (İkili)	-		-		-	
22	Türkçe Öğretmenliği (İkili)	-		-		-	
		125	84.4	23	15.6	148	100

Tablo 3'e göre ceza almayan bölüm ikili öğretim yani akşam öğretimin yapıldığı Bilgisayar, Fen Bilgisi ve Türkçe öğretmenlikleridir. Bu bölümler 2010-2011 Öğretim yılında eğitime başlamışlardır. Ancak bu güne kadar bir ceza almamışlardır. En az ceza alan bölümler 1 öğrenci ile Biyoloji, Bilgisayar, Resim İş (İkili) ve Beden Eğitimi (İkili) öğretmenlikleri bölümleridir. En çok ceza alan bölümler ise 47 öğrenci ile Sınıf öğretmenliği, 22 öğrenci ile Beden eğitimi öğretmenliği ve 10 öğrenci ile Okul öncesi öğretmenliği bölümleridir.

Cinsiyet açısından bakıldığında Beden Eğitimi Öğretmenliği, Biyoloji Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Fizik Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Ortaöğretim Matematik Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği Türkçe Öğretmenliği, Bilgisayar Öğretmenliği, Resim İş Öğretmenliği (İkili), Beden Eğitimi Öğretmenliği (İkili) bölümlerinde kız öğrenciler hiçbir suç işlememiştir.

Cinsiyet açısından kız öğrencilerde en fazla 14 öğrenci ile Sınıf Öğretmenliği, 3 öğrenci ile Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, 2 öğrenci ile Resim İş Öğretmenliği gelmektedir. En az ceza alan bölümler 1'er öğrenci ile Okul Öncesi Öğretmenliği, Tarih Öğretmenliği, Türk Dili ve

Edebiyatı Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği (İkili) bölümleridir. Erkek öğrenciler açısından bölüm sayıları kız öğrencilere göre yüksektir. Yaklaşık olarak erkek öğrenciler, kız öğrencilere göre beş kattan daha fazla ceza almışlardır (125/ 23= 5.43).

Oktay'ın ortaöğretim öğrencileri üzerine yapmış olduğu araştırmada, erkek öğrencilere ait olayların, kız öğrencilere nazaran daha çeşitli olduğu ve erkek öğrencilerin daha fazla disiplin kuruluna sevk edildiği sonucuna ulaşılmıştır²⁵. Başka araştırma ise erkeklerin, kızlara göre, istenemeyen davranışlara daha çok yöneldiğini göstermiştir²⁶. Bu sonuçlar, araştırma bulgumuzu desteklemektedir. Araştırmamızın ortaya koyduğu sonuçlara göre erkek öğrenciler, kız öğrencilere nazaran daha fazla disiplin cezası almışlar ve kız öğrencilere göre bölümlere dağılımı da daha fazladır.

Çalışmamızın nitel kısmında, bölümlere ve cinsiyete göre disiplin cezaları bulgusu öğrencilere sorulmuş, en fazla ve en az disiplin cezası alan bölümlerin programlarından kaynaklandığı ifade edilmiştir. Sınıf öğretmenliği ve okul öncesi programının sosyal konulardan oluştuğu, toplumla ilgili olduğu bu nedenle toplumsal konulara duyarlı oldukları, bunun sonucunda protesto ve eylemlere katıldıkları ve ceza aldıkları belirtilmiştir (Kod 4, 5, 6, 8, 9, 20). Sınıf öğretmenliği programı öğrencilerinin kalabalık olması da bir neden olarak gösterilmiştir (Kod 4 ve 7). Örneğin “Sınıf Öğretmenliği 1. Sınıflar 140 öğrencidir, çok kalabalık, diğer sınıflar 40-50 öğrencidir” (Kod 7). Öğrencilerin % 25'i (bunların tamamı kız öğrencidir) sınıf ve okul öncesi öğretmenliklerinin en fazla ceza alan bölümler olmasına şaşırmıştır (Kod 3, 12, 13, 14, 19). Bu bölümlerin ileride toplumla iç içe olacağını, sorumluluklarının çok fazla olacağını, bu nedenle daha az ceza almaları gerektiğini ifade etmişlerdir. İki öğrenci bölümlerin atanma durumlarına göre (KPSS puanlarının yüksek ya da düşük olması) öğrencilerin hırçın ya da rahat olabileceklerini belirtmiş, sınıf öğretmenliğinin çok ceza almasının bir nedeninin bu olabileceğini ifade etmişlerdir (Kod 17 ve 18).

Öğrencilerin tamamı beden eğitimi bölümünün önde olmasını normal karşılamıştır. Örneğin, “Beden bölümü çok serbest” (Kod 3), “Beden bölümü özel yetenekle gelmişler, özellikle İngilizce dersinde çok kopya çekiyor ve ceza alıyorlar, Müzik bölümü de özel yetenek ama sınavları uygulamaya dayalı, bilgisayar bölümü de sınavlarını uygulama olarak

²⁵ Ayla Oktay, a.g.e. s. 71.

²⁶ Gottfredson ve diğerleri, 1993, aktaran Hüseyin Başar, Sınıf Yönetimi, PegemA Yayıncılık, Ankara, 2001, s. 13.

yapıyor” (Kod 7), “Bedencilerin ruhlarında var, dağcı, özgür ruh, havalılar, biraz daha spora yönelik, fiziksel özellikleri ön planda, rahatlıklarına düşkün, boş vakitleri çok” (Kod 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16). “Özel yetenek sınavı ile geldiğimiz için çok fazla ders çalışmadan geldik. Sonradan doğurduğu sıkıntılar var, disiplinsizliğe yöneltiyor” (Kod 15). Biyoloji ve matematik gibi bölümlerin derslerinin ağır olduğu, öğrencilerin derslerine yöneldiği, programın daha çok bilimle ilgili olduğu, boş vakitlerinin olmadığı, müzik bölümünün daha çok sanatla ilgilendikleri ifade edilmiştir (Kod 4, 6, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20). Cinsiyet açısından ise öğrencilerin tamamı kız öğrencilerin daha az, erkek öğrencilerin daha çok ceza almasının normal olduğu görüşünü beyan etmişlerdir. Kızların daha çalışkan, işini seven, disiplinli olduğu, aile terbiyesinden, duygusallıklarından (Kod 3, 6, 8, 15, 18, 20) dolayı öyle oldukları belirtildiği gibi, erkeklerin hareketli, farklı ortamlara girdiği, tembel, sorumsuz olduğu, yetiştirme şeklinden, erkeklerin geç olgunlaştığı, rahat olmaları, kimseyi takmamaları, anne baba olmayınca (yanlarında) serbestliklerinin arttığı, fevri hareket ettikleri (Kod 4, 6, 8, 10, 11, 16, 20) belirtilmiştir. Örneğin “Erkekler daha saldırgan olup daha çok öfkelenir. Bazı şeyleri yediremez. Hoca bir laf atar, erkek öğrenci aynısını karşılık verir. Ayrıca hocalar kızlara toleranslı. Örneğin ben bir dersten kaldım, hiçbir kız yoktu” (Kod 8). Araştırmada incelenen diğer bir konu, işlenen suçların gruplandırılması, suçun sayısı ve yüzdeliğidir. Tablo 4’te bu konu sunulmaya çalışılmıştır.

Tablo 4: İşlenen Suçların Gruplandırılması

Sıra	Suçun Adı	Suçun Sayısı (f)	%
1	Öğretim elemanına hakaret ya da tehdit	4	2.7
2	Kopya çekmek	53	35.9
3	Kamu görevlisine hakaret	9	6
4	Siyasi nedenler	80	54.1
5	Öğrencilik sıfatına uymayan davranış	1	0.7
6	Güvenlik güçlerine kimlik göstermeme	1	0.7
Toplam		148	100

Tablo 4 incelendiğinde, işlenen suçlar gruplandırıldığında, en fazla 80 suç ile siyasi nedenlerden oluşan, siyasi nitelikteki suçlar işlenmiştir. İkinci sırada 53 suç ile kopya yer almaktadır. En az işlenen suç türü ise, 1'er suç ile, öğrencilik sıfatına uymayan davranış ve güvenlik güçlerine kimlik göstermemedir²⁷. Siyasi nitelikte suçların en fazla olması, bölgesel özelliklerle ve öğrenci profili ile açıklanabilir. Kopya ise, öğrenci profili, sınavlarda ezbere dayalı soruların sorulması, üst sınıflardaki öğrencileri model alma gibi nedenlerden olabilir.

Oktay'ın araştırmasında frekansın yüksek olduğu suçların başında okuldan kaçmaktan sonra ikinci sırada disiplini bozmak, üçüncü sırada kopya çekmek, dördüncü sırada öğretmene saygısızlık yer almaktadır²⁸. Araştırmamızda birinci sırada yer alan siyasi nitelikli suçları²⁹ disiplini bozan davranışlar olarak almak mümkündür. Oktay'da üçüncü sırada olan kopya, bizim araştırmamızda ikinci sıradadır. Oktay'da dördüncü sırada yer alan öğretmene saygısızlık sonucunu, araştırmamızda öğretim görevlisine hakaret ya da tehdit suçunu genişleterek, kamu görevlisine hakaret ile birleştirdiğimizde, sonuçlar arasında paralellik olduğu belirtilebilir.

En çok ve en az işlenen suçlar öğrencilere sorulduğunda, siyasi nitelikte suçların çok olmasının bölgenin özellikleri ve üniversiteye gelen öğrencilerin homojen yapısı (Üniversiteye Van ve çevresinden öğrenci gelmesi, farklı bölge ve şehirlerden gelen öğrencilerin çok az oluşu) ile ilgili olduğunu belirtmişlerdir (Kod 3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14,18, 19,

²⁷ Güner yaptığı çalışmada 177 Danıştay kararı incelemiş, bu kararlarda suç dağılımı şöyle olmuştur: *Soruşturma nedenleri açısından Danıştay'ın vermiş olduğu kararları incelediğimizde; yüz yirmi üç soruşturmanın afiş asma, eylem yapma, boykota katılma vb. siyasi faaliyetlerde bulunma, on iki soruşturmanın kılık-kiyafet düzenlemelerine aykırı davranma, dokuz soruşturmanın başkasının yerine sınava girme, yine dokuz soruşturmanın kopya çekme, sekiz soruşturmanın kurum personeline ve arkadaşlarına fiili tecavüz, beş soruşturmanın sahte not çizelgesiyle mezuniyet, üç soruşturmanın sınav düzenini bozma, iki soruşturmanın dilekçe verme hakkının kullanımı, bir soruşturmanın araştırma görevlisine hakaret, bir soruşturmanın üniversiteye kayıt sırasında sahte belge verme, bir soruşturmanın kütüphaneden kitap çalma gerekçeleriyle idare tarafından işlem gerçekleştirildiğini görüyoruz.* (Onur Güner, a.g.tez, s. 105-106). Bu suçların araştırmamızla büyük oranda paralellik arz ettiği belirtilebilir.

²⁸ Oktay, age. s. 71

²⁹ Güner yine bu konuda önemli bir saptama da ve öneri de bulunur: *"Anayasa, 67. maddesinde, vatandaşlarına siyasi faaliyetlerde bulunma hakkını tanımıştır. Anayasanın 68. maddesine göre de yükseköğretim öğretim elemanları ve öğrencileri siyasi partilere üye olabilmektedirler. Siyasi faaliyetlerde bulunmakla ilgili yönetmeliğin 7/d, 8/c, 8/f, 9/c, 9/f,10/b, 10/c maddeleri gözden geçirilmeli ve Siyasi Partiler Kanunu, Ceza Kanunu vb. yasal düzenlemelerle yasaklanmamış bütün fiiler, disiplin suçu olmaktan çıkarılmalıdır. Anayasa tarafından güvence altına alınmış bir hakkın, disiplin yönetmeliğinde disiplin suçu olarak düzenlenmesini yerinde bulmuyoruz"* (Onur Güner, a.g.tez, s. 106). Buna göre YYÜ Öğrenci ve Disiplin Yönetmeliğinin siyasi suçları düzenleyen 8/c, f, 9/c, j, 10/b, c maddelerinin yeniden gözden geçirilmesi doğru olacaktır.

20). Bunun abartıldığını düşünen öğrenciler de vardır. Örneğin “Öğrenci protesto etmiş, slogan atmış, hemen ağır ceza veriliyor, vicdani değil, protesto herkesin hakkı, Anayasaya göre haber vermeden gösteri yapılabilir” (Kod 5). “Kılık kıyafetle ilgili cezalar nedeniyle suç sayısı artmış gözüküyor” (Kod 7). Siyasi nitelikte suçların öğrencinin iç yapısıyla ilgili olduğunu düşünen öğrenci de bulunmaktadır (Kod 17).

Kopya konusunda ise öğrencilerin tamamı bu sonuca gülümsemiş/gülmüş, büyük çoğunluğu kopya çekmenin normal olduğunu belirtmişlerdir. “Kopya öğrencinin temelinde var, her üniversitede var, öğrenci suç olarak görmüyor, doğal olarak görüyor. Her öğrenci kopya çeker. Hocalar baskı yapsa birinci sıraya kopya gelir, hocalar hoş görüyor” (Kod 4). “Eğitim var olduğundan beri kopya normal” (Kod 8). “Öğrencilerin genlerinde kopya çekmek vardır” (Kod 13). “Kopya doğal, yakalanmadığın sürece serbest” (Kod 19). Bazı öğrenciler kendilerini haklı kılan nedenlerin olduğunu belirtmektedir. “Bazı hocalar öğrenciyi notla tehdit ediyor, o zaman öğrencinin her şeyi yapması normal. Vicdanan kopya etik değil. Kopyaya ben de karşıyım, ancak ben de kopya çektim” (Kod 5). “Hocalar bazen zor soruyor. Çok çalıştım, ama hoca başka yerlerden sordu, ben de kopya çekmek zorunda kaldım” (Kod 6). “Donanımlı gelmediğimiz için, üstteki öğrencilerden bilgi alıyoruz, ana derslere çalışıyoruz, ara derslere çalışmıyoruz” (Kod 15). “Öğrenciler rahat, öyle-böyle geçerim diyor. Bazı hocalar derste bırakmıyor, bırakanlar için çalışıyoruz”(Kod 16). “Hocaların tutumu, bazı derslerde mecbur kalıyoruz, ezbere dayalı kitaptan soruyor, kopya yoluna gidebiliyoruz” (Kod 20). Bazı öğrenciler ise kopyayı haklı bulmamaktadır. “Arkadaşlar duvara yazıyor, kendine güveni yok, kopya olmazsa geçemeyeceğini düşünüyor, geçeyim de ne olursa olsun. Yarın (öğretmen olduğunda) öğrenciye nasıl diyecek ‘kopya çekme’ diye? Bir arkadaş bana ‘Kopya çekmiyor musun, korkuyor musun?’ dedi, alışmış” (Kod 7). Kopyanın öğrencinin iç yapısıyla ilgili olduğunu düşünen öğrenci de bulunmaktadır (Kod 17)³⁰.

Bir diğer önemli konu işlenen suçlarının cinsiyete göre dağılımıdır. Tablo 5’te bu durum ortaya konulmaya çalışılmıştır.

³⁰ Sınıfta pozitif disiplinin yazarı Nelsen ve arkadaşları, sınıf toplantıları yoluyla şu özelliğin gelişeceğini belirtirler: Başkasını suçlayan kurban mentalitesinden (öğretmen bana zayıf verdi) vazgeçmeyi öğrenirler ve sorumluluk mentalitesini kabul ederler (zayıf aldım çünkü yeterince çalışmadım) (Jane Nelsen, Lynn Lott, Stephen Glenn, Sınıfta Pozitif Disiplin (Çev. Miyase Koyuncu). Hayat Yayınları, İstanbul, 2000, s. 19.

Tablo 5: İşlenen Suçların Cinsiyete Göre Dağılımı

Sıra	Suçun Adı	Kız	%	Erkek	%
1	Öğretim elemanına hakaret ya da tehdit	-	-	4	100
2	Kopya çekmek	3	5.7	50	94.3
3	Kamu görevlisine hakaret	-	-	9	100
4	Siyasi nedenler	20	25	60	75
5	Öğrencilik sıfatına uymayan davranış	-	-	1	100
6	Güvenlik güçlerine kimlik göstermeme	-	-	1	100
Toplam		23		125	

Cinsiyete göre suç dağılımına bakıldığında, 23 kız, 125 erkek öğrenci şeklinde dağılım söz konusudur. Kız öğrencilerin işlediği 23 suçun 20'si siyasi nitelik taşıyan suçlar, 3'ü de kopya nedeniyle işlenmiş suçlardır.

Erkek öğrencilerde ise işlenen 125 suçun dağılımı şöyledir: (60) siyasi nitelikte suç, (50) kopya nedeniyle işlenen suç, (4) öğretim elemanına hakaret ya da tehdit, (9) kamu görevlisine hakaret, (1) öğrencilik sıfatına uymayan davranış ve (1) güvenlik güçlerine kimlik göstermeme işlenmiş suç şeklindedir.

Tabloya göre erkek öğrenciler kız öğrencilere göre en fazla kopya çekmek suçundan ceza almışlardır. Kopya cezasının yaklaşık % 95'ini erkek öğrenciler, % 5'ini kız öğrenciler almıştır. Siyasi nitelikte suçlarda ise oran erkeklerin % 75, kızların ise % 25'dir. Bir diğer ifadeyle, her dört cezadan üçünü erkek, birini kız öğrenciler almaktadır.

Ayan'ın yaptığı çalışmada disiplin cezası alan öğrencilerin %25.5'i kız, %74.5'i erkektir³¹. Bu sonuç çalışmamızda kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha az disiplin cezası aldığı bulgusunu desteklemektedir.

İşlenen suçlara verilen cezalar araştırmanın bir başka problemini oluşturmaktadır. Problem bir tablo halinde gösterilebilir.

³¹ Sezer Ayan, "Okulda Disiplin Cezası Alma, Ailede Şiddete Uğrama" Anadolu Psikiyatri Dergisi 2011; 12:137-142, s.137.

Tablo 6: İşlenen Suçlara Verilen Cezaların Gruplandırılması

Sıra	Ceza Adı	Ceza Sayısı	%
1	Uyarma	33	22.3
2	Kınama	22	14.9
3	Uzaklaştırma	88	59.5
4	Çıkarma	5	3.4
Toplam		148	100

Tablo 6'ya göre, işlenen suçlara en fazla uzaklaştırma cezası verilmiştir (88 ceza). İkinci sırada uyarma (33 ceza), üçüncü sırada ise kınama (22 ceza) cezası verilmiştir. En az verilen ceza ise 5 ceza ile çıkarma cezasıdır³². Öğrenci disiplin yönetmeliğine göre, bir öğrenci suçu ilk defa işlemişse, daha önceden bir ceza almamışsa, bir alt ceza uygulanır. Soruşturmacı bu durumu bir yazı ile dekanlıktan ister. Dekanlık öğrenci işlerini görevlendirir, bu belge soruşturmacıya imza karşılığı tebliğ edilir. Bu kuralın burada da uygulandığı, bu nedenle alt cezaların alındığı ifade edilebilir.

Öğrencilerden büyük çoğunluğu bu bulguyu, verilen cezaların öğrencilerin lehine kullanıldığını, uygulanacak cezalarda en alttan başlanıldığını/ en hafif cezaların verildiğini, yönetimin, öğrencileri kaybetmek istemediğini, hassas olduğunu, öğrenci merkezli davrandığını belirtmişlerdir (Kod 3, 4, 5, 6, 7, 10, 11, 15, 17, 18, 19). Öğrencilerin bir kısmı çıkarma cezasına karşıdır. “Çıkarma cezası yanlış, üniversitenin öğrenciyi çıkarmaya hakkı yoktur. Kişinin öğrenim hakkını elden alma hakkı yok, ne insani, ne vicdani. Hukuk var, mahkeme var. Cezayı mahkeme versin” (Kod 5). “Çıkarmaya ben karşıyım, farklı şeyler uygulansa, öğrencilerin öğrenimlerini bitirmeleri lazım” (Kod 6). “Atılma

³² Gürer çıkarma ile ilgili olarak şu saptamaları yapar ve öneri geliştirir: “Yükseköğretim kurumundan çıkarma cezasının uygulanması bakımından da bir öneri getirmek istiyoruz. Bu ceza, devlet memurluğundan çıkarma cezasına çok benzeyen bir cezadır. Devlet memurluğu statüsü memura, yükseköğretim kurumu öğrencisine göre daha büyük sorumluluklar yükler. Dolayısıyla bu sorumlulukları yerine getirmeyen kişilerin devlet memurluğundan çıkarılması olağan karşılanabilir. Devlet memurluğundan çıkarılan kişinin, işçi olarak ya da kendi işini kurarak hayatını idame ettirmesi mümkündür. Aynı durum öğrenci için söz konusu değildir. Bir daha hiçbir yükseköğretim kurumuna geri dönmek üzere üniversiteden çıkartılan öğrenci, hayatının erken bir döneminde çok ciddi sıkıntılar yaşayacaktır. Bu nedenlerle, ilgili yönetmelikte düzenlenmiş olan, işkence yapmak veya yaptırmak, ırza tecavüz etmek, uyuşturucu ticareti yapmak, ateşli silahlar ve mermilerini, bıçakları, patlayıcı maddeleri taşımak, kullanmak, yükseköğretim kurumunda bulundurmak fiilleri nedeniyle öğrenci, bir daha yükseköğretim kurumuna dönemeyecek şekilde üniversiten çıkarma cezasına çarptırılmalıdır. İlgili yönetmelikte düzenlenen diğer hükümler açısından ise öğrencinin aynı veya başka bir yükseköğretim kurumuna dönebilmesi mümkün hale getirilmelidir” (Onur Gürer, a.g.tez, s. 107).

olmasını” (Kod 13). “Çıkarma cezası son çıkan af yasası ile kalktı, bu suç oranları üzerinde negatif etkiye yol açabilir” (Kod 4). Öğrencilerin bir kısmı cezalarda sıralama olmasını, basitten ağıra doğru verilmesini istemektedir (Kod 3, 8, 9, 12, 13, 14, 20). “Ceza olmalı, işin tadı kaçar, sıralama olmalı, en ağırdan başlanmamalı, kaçınıcı defa yapıldığı önemli” (Kod 8, 9). “Sıralama olsa daha iyi, öğrencinin kendine çeki düzen vermesi için. Çok asi olmamak lazım. Bir yerde durmayı bilmek gerekir. Ceza kazandırma anlamında olsun. Öğrenciye o psikolojiyi öğretmen vermeli” (Kod 12, 13, 14). Bir öğrenci ceza konusunda ayrımcılık yapıldığını ifade etmektedir. “Ceza hocadan hocaya değişiyor, ayrımcılık yapıyor, hoca tanıyorsa, arası iyi ise az ceza, tersi ise çok ceza” (Kod 16). Bir öğrenci hoca toleransının olumsuzluğundan yakınmaktadır. “Yönetmelikte ne ise o uygulanmalı. Öğrenci buna göre şekil almalı. Hoca toleranslı olursa, öğrenci de istenmeyen davranışlar artıyor” (Kod 17). Bir öğrenci çok fazla uzaklaştırma cezası verilmesinin okul açısından olumsuzluğunu dile getirir. “Okul açısından çok fazla uzaklaştırma, üniversite açısından itibar kaybı olur” (Kod 18). Bir öğrenci de ceza verilmesinde adaletsizlikten yakınmaktadır. “Çantasındaki telefonu kapatmak isteyen arkadaşşıma, çantadaki kocaman A4 çalışma notundan dolayı ‘kopya çektin’ diye 1 ay uzaklaştırma aldı ve 1 dönem uzadı. Öbürü çekmeye meyilli, kopya kâğıdı elinde yakalandı, 15 gün aldı ve kaybı olmadı. Birinci sınıfta İngilizceden bir arkadaşşıya kopya verdiği için 6 ay uzaklaştırma verildi, çok fazla. Ortası bulunmalı” (Kod 20).

Suçların cezalara göre dağılımı frekans ve yüzde olarak aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 7: Suçların Cezalara Göre Dağılımı

Sıra	Suçun Adı	Uyar ma	%	Kına ma	%	Uzaklaştı rma	%	Çıkar ma	%
1	Öğretim elemanı na hakaret ya da tehdit	1	3			3	3.4		
2	Kopya çekmek			1	4.5	52	59.1		
3	Kamu görevlisine hakaret			6	27.3	3	3.4		
4	Siyasi nedenler	31	94	15	68.2	29	33	5	100
5	Öğrenci lik sıfatına uymayan davranış	1	3						
6	Güvenlik güçlerine kimlik gösterme					1	1.1		
Toplam		33	100	22	100	88	100	5	100

Tablo 7 incelendiğinde, uyarma cezasının % 94'ü siyasi nitelikli suçlara yönelik verilmiştir. En az uyarma cezasının verildiği suçlar; öğretim elemanına hakaret ya da tehdit ile öğrencilik sıfatına uymayan davranıştır. Kınama cezası ise en fazla siyasi nitelikli suçlara (68.2) ve kamu görevlisine hakaret suçuna karşılık verilmiştir (% 27.3). En az kınama cezasının verildiği suç kopya çekmektir. En fazla uzaklaştırma cezası kopya çekmeye verilmiş (% 59.1), bunu siyasi nitelikte suçlara

verilen cezalar izlemiştir (% 33). En az uzaklaştırma cezası, güvenlik güçlerine kimlik göstermeme, öğretim elemanına hakaret ya da tehdit ve kamu görevlisine hakaret suçlarına verilmiştir. Çıkarma cezasının tamamı ise siyasi nitelikli suçlara verilmiştir.

Disiplin suçlarında en çok verilen ceza uzaklaştırma cezasıdır. Uzaklaştırma cezalarının frekans ve yüzdesi bir tablo olarak sunulabilir.

Tablo 8: Uzaklaştırma Cezaların Süresi

Sıra	Ceza Süresi	Ceza Sayısı	%
1	1 hafta	22	25
2	15 gün	16	18.2
3	1 ay	35	39.8
4	1 yarıyıl (1 dönem)	7	8
5	1 yıl (2 dönem)	8	9.1
Toplam		88	100

YYÜ Öğrenci Disiplin Yönetmeliği'ne göre, uzaklaştırma cezaları kısa ve uzun süreli olabilmektedir. Tablo 8'e göre, uzaklaştırma cezası olarak en fazla 35 kez 1 ay uzaklaştırma verilmiştir. Daha sonra 22 kez 1 hafta uzaklaştırma, 16 kez de 15 gün uzaklaştırma cezası verilmiştir. Bu cezaların kısa süreli cezalar olduğu görülmektedir. En az uzun süreli cezalar verilmiştir. Bunlar 7 ceza 1 yarıyıl uzaklaştırma, 8 ceza 1 yıl (2 yarıyıl) uzaklaştırmadır.

Disiplin üzerine yapılan bir çalışmada³³, okuldan uzaklaştırma, çoğu öğrenci tarafından bir ceza olarak görülmediği için disiplin sorunlarına çare olmada etkisiz olduğu belirtilmiştir. Nitel çalışmada, bir öğrenci kısa süreli uzaklaştırma cezası verilmesinin olumlu-olumsuz yanlarını belirtmiştir. “Kısa süreli uzaklaştırma olması bir yönden iyi, öğrencinin fazla zamanı gitmiyor, bir yandan kötü öğrenci ders almıyor, tekrar aynı suçu işleyebilir” (Kod 6).

Araştırmanın bir diğer problemi işlenen suçların sınıflara göre dağılımıdır. Bu dağılım aşağıda Tablo 9'da gösterilmiştir.

³³ S.P. Giancola ve L. Banicky, aktaran Pınar Sarpkaya, a.g.m., ss.110-121.

Tablo 9: İşlenen Suçların Sınıflara Göre Dağılımı

Sıra	Bölüm	Suç (n)	1.Sınıf	2.Sınıf	3.Sınıf	4 ve 5.Sınıf
1	Beden Eğitimi Öğretmenliği	22	3	5	9	5
2	Biyoloji Öğretmenliği	1				1
3	Fen Bilgisi Öğretmenliği	9		1	1	7
4	Fizik Öğretmenliği	5	1	2	1	1
5	İlköğretim Mat.Öğretmenliği	4			2	2
6	Kimya Öğretmenliği	4	1		2	1
7	Matematik Öğretmenliği	2		1		1
8	Müzik Öğretmenliği	2		1		1
9	Okul Öncesi Öğretmenliği	10	3	2	4	1
10	Resim İş Öğretmenliği	8	4	1	2	1
11	Sınıf Öğretmenliği	47	5	5	31	6
12	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	7			3	4
13	Tarih Öğretmenliği	7			3	4
14	Türk Dili ve E. Öğretmenliği	5			4	1
15	Türkçe Öğretmenliği	4			3	1
16	Bilgisayar Öğretmenliği	1				1
17	Sınıf Öğretmenliği (İkili)	8	1	3	2	2
18	Resim İş Öğretmenliği (İkili)	1		1		
19	Beden E.Öğretmenliği (İkili)	1	1			
	Toplam	148	19	22	67	40

Tablo 9'a göre, en fazla suç işlenen sınıf 3.sınıf olarak gözükmektedir (% 45.2). İkinci olarak 4 ve 5. Sınıflar gelmektedir (% 27). Suçun en az işlendiği sınıf 1. Sınıf (% 12.8) ve 2. Sınıf (% 14.8) olarak görülmektedir. Buradan, ilk sınıfların az suç işlediği, yıllar ilerledikçe özellikle son sınıflarda suç işleme oranının yükseldiği belirtilebilir.

İşlenen suçların yıllara göre dağılımına da bakmakta yarar vardır. Konu bir tablo ile gösterilebilir.

Tablo 10: İşlenen Suçların Yıllara Göre Dağılımı

Sıra	Yıl	Ceza Sayısı	%
1	2006	28	19
2	2007	37	25
3	2008	20	13.5
4	2009	25	16.9
5	2010	27	18.2
6	2011 (20.06.2011'e kadar)	11	7.4
Toplam		148	100

İşlenen suçların yıllara göre dağılımına bakıldığında, en fazla suç 2007 yılında 37 suç ile görülmekte, peşinden gelen sıralama birbirine yakın sayılardan oluşmaktadır. 2006'da 28, 2010'da 27, 2009'da 25 ve 2008'de ise 20'dir. En az ceza yılı 2011'de 11 olarak görülmektedir. Ancak 2011 yılı araştırmanın hazırlandığı 20.06.2011 yılına kadar olduğundan, yıl sonuna kadar artması muhtemel gözükmektedir. Ayrıca, 2007 yılı 2008 yılı suç oranına bakıldığında neredeyse yarı yarıya suç işleme oranının düştüğü görülmektedir. Tabloya göre suç işleme sayısı değişkenlik göstermekte, sürekli artış ya da azalma olmamaktadır. Burada bir örnek olması açısından, suç sayısının öğrenci sayısına bölünmesinde, 2010 yılı olarak binde 7.6 şeklinde gerçekleşmektedir. Bir başka deyişle, suç işleme oranı bin öğrencide yaklaşık 8 öğrencidir.

Bu bulgu öğrencilerle paylaşıldığında, bir öğrenci dışında (Kod 17) öğrencilerin tamamı suç işleme oranının az olduğunu, başka fakültelerde daha çok olduğunu, ancak daha da düşürülmesi gerektiğini, hocaların hoşgörülü olduğunu, eğitim fakültesinin daha disiplinli ve öğrencilerin daha bilinçli olduğunu, öğrencilere değer verildiğini, bir an önce atanmak için suç işlemekten kaçınıldığı, manevi değerlere önem verildiğini belirtmişlerdir. "Eğitim fakültelerinin belli bir sistemi var. Klasik öğretmen yetiştirme uygulanıyor. Öğrencilerin bilinç altına kazılıyor (Kod 1, 2, 3, 19). "ÖSS'si yüksek olanlar az kopya yapıyor" (Kod 7, 10, 11). "Hocalar iyi davrandığı için az, öğrenciye değer verince öğrenci

yapmıyor” (Kod 12, 13, 14). “Siyasi uç bölgede olmamıza rağmen çok az. Ekonomik nedenler, bir an önce mezun olup atanmak istiyor, o nedenle suç işlemiyor” (Kod 15, 16).

Suçların daha da azalması için kurallara uyulmasını (Kod 1, 2), disiplin cezası hakkında hocaların bilgi vermesini (Kod 3, 4), iletişimin güçlendirilmesini (Kod 4, 6), nedenlerinin araştırılmasını (kopya niye? Siyasi suç niye?) (Kod 5), notla korkutmanın olmamasını (Kod 6), hocaların olumlu tutumunun olmasını (Kod 8, 9), sosyal etkinliklerin artırılmasını (Kod 20) öğrenciler ileri sürmüşlerdir. Sosyal etkinlikler konusunda detaylı bilgi veren öğrenci ilginç veriler sunmaktadır. “Sosyal etkinlik az olunca öğrenciler başka şeylere yöneliyor. Abim Çukurova Üniversitesi’nde okudu, hemen gitar, yüzme, yabancı dil etkinliklerinden en az birine üye olmalısın demişler. Hocalar da tutumlarını değiştirmeli. Bağlama kursuna gittim. Bahçede bir şeyler çaldım, bir hoca ‘başka işiniz gücünüz mü yok, önce okulunuzu bitirin’ dedi. Kampus çok büyük, çok farklı etkinlikler yapılabilir. Örneğin film izletme. Radyo-TV bölümünün yeri güzel değil, getirilen filmler kalitesiz. Hem kaliteli film getirilmeli, hem de filmler Cengiz Andıç Kültür Merkezinde gösterilmeli” (Kod 20).

Bir öğrenci daha çok ceza verilmesini istemektedir. “ Bölgesel baktığımızda bu suç çok az. Her yıl protesto olayları oluyor. Az ceza veriliyor, suçlar (cezalar) ağırlaştırılmalı. Az ceza verildiği için üniversitemiz tercih edilmiyor, batıda ki öğrenciler olaylar yüzünden YYÜ’yü tercih etmiyor” (Kod 18). Bir öğrenci suç oranını fazla bulmaktadır. “Bu sayı fazla, daha az olmalı, suç olacak. Gelişmekte olan ülkelerde (bizim gibi) idarenin, akademisyenlerin tavrı öğrencileri suça itebilir. Gelişikçe suç oranı daha az olur” (Kod 17).

Tartışma

Eğitim fakóltesinde öğretmen adayları yetişmektedir. Eğitim fakólterleri öğrencilerini en iyi bir biçimde yetiştirerek mesleğe hazırlamak ve kazandırmak ister. Bu amaç çerçevesinde iyi bir öğretilerde bulunması gereken özelliklerin ve davranışların öğretmen adayları tarafından eğitim ve öğrenimleri süresince kazanılması önem taşır. İyi öğretmen özellikleri arasında; demokrasiyi tüm kurum ve değerleriyle benimseyen, farklı inanç, görüş ve grupları uzlaştıran, ulusal ve evrensel değerleri tanıyan, insancıl, adaletli, dünya ve toplum sorunlarına karşı duyarlı olmaları sıralanmaktadır³⁴. Etkili öğretmen davranışları arasında;

³⁴ Mehmet Şişman, Eğitim Bilimine Giriş, 2.Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara, 2006, ss. 222-223; Necmettin Tozlu, “Öğretmen Akademileri Üzerine”. Eğitim Problemlerimiz Üzerine Düşünceler, YYÜ Fen-Edebiyat Fakóltesi Yayınları, Van, 1992, s. 160; Karşı görüş olarak Fuat Tanhan,

öğrencilerini tanıma, derse zamanında girip çıkma, tutarlı, ölçülü, dengeli, dürüst, karakterli, söyledikleri ile yaptıkları uyumlu, kibar, nazik, esnek, anlayışlı, neşeli, hoşgörülü, güler yüzlü, esprili, şakacı olma, kızmama, korkutmama ve tehdit etmeme yer almaktadır³⁵. Bu özellikleri ve davranışları kazanan öğretmen adayları, öğretmen olduklarında sadece bilgi veren bireyler olmayacak, düşünsel tutumları, duygusal tepkileri ve çeşitli alışkanlıkları ile öğrencilerine model olarak onların gelişimine katkı sağlayacaklardır³⁶. Türk eğitim sistemi, temel olarak Millî Eğitim Temel Kanunu'nda yer alan esaslara göre yürütülmektedir. Bu kanunda Türk Millî Eğitiminin amaçları genel ve özel olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Genel amaçlar arasında milli, ahlaki, insani ve kültürel değerleri benimseyen, koruyan, geliştiren, devlete karşı görev ve sorumluluklarını bilen ve bunları davranış haline getirmiş yurttaşlar olarak yetiştirmek yer almaktadır³⁷. Bu amaçları gerçekleştirme görevinde olan öğretmen adaylarının, lisans öğrenimleri boyunca hukuka uymaları, haklarını yasal yollarla aramaları, sorunlar karşısında soğuk kanlı olup problem çözme becerisine sahip olmaları oldukça önemlidir. Öğretmenleri yetiştiren öğretim elemanlarının ve onlarla sürekli iletişim halinde olan idari personelin bu konulara dikkat etmesi gereklidir.

İnsanın olduğu yerde problem vardır. 3500'den fazla öğrencisi, 100'den fazla akademik, 50'ye yakın idari personeli bulunan, bireylerin sürekli iletişim halinde ve daha çok informal ilişkilerinin olduğu, akademik takvime göre tatiller dışında 100'e yaklaşan sınıflarıyla hemen hemen her gün eğitim ve öğretimin yapıldığı³⁸, her iki dönemde vize, final ve bütünleme olmak üzere yaklaşık 4200 sınavın yapıldığı (pedagojik formasyon ve özel yetenek sınavları hariç, onlar da dahil edildiğinde sınav sayısı çok daha artacaktır) Eğitim Fakültesinde sorunların olması doğaldır, normaldir. Önemli olan sorunların hukuk çerçevesinde çözüm

öğretmenin de insan olduğunu, hata-yanlış yapabileceğini, insanüstü bir varlık gibi göstermenin yanlış olduğunu belirtir (Tanhan, 2009).

³⁵ Faruk Yaşaroğlu, "Bir Meslek Olarak Öğretmenlik" Eğitim Bilimine Giriş, (Editör: Durmuş Ekiz ve Haydar Durukan). Lisans Yayıncılık, İstanbul, 2006, ss. 247-250.

³⁶ Rengin Zembat, "Eğitim Sisteminde Öğretmen". Eğitim Bilimine Giriş, (Editör: Ayla Oktay). PegemA Yayıncılık, Ankara, 2007, s. 280.

³⁷ Cem Topsakal, "Türk Eğitim Sisteminin Yasal Temelleri". Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi, 3. Baskı, (Editörler: H.Basri Memduhoğlu & Kürşat Yılmaz). Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2011, s. 37; Cem Topsakal "Eğitimin Hukuksal Temelleri". Eğitim Bilimine Giriş, 2.Baskı, (Editörler: H.Basri Memduhoğlu & Kürşat Yılmaz). Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2010, s. 82.

³⁸ Eğitim fakültesinde ayrıca 500'e yakın öğrenciye akşamları pedagojik formasyon (öğretmenlik meslek bilgisi dersleri) verilmektedir.

bulmasıdır. Zaman aralığı olarak incelediğimiz 01.01.2006-20.06.2011 yılları yaklaşık 5.5 yıla karşılık gelmektedir. Eğitim fakóltesinde ilköğretim, beden eğitimi, güzel sanatlar, bilgisayar ve Türkçe öğretmenliği gibi lisans programları 4 yıl, ortaöğretim öğretmenlikleri olan matematik, fizik, kimya, biyoloji, tarih ve Türk dili ve edebiyatı lisans programları 5 yıldır. Araştırmada aldığımız zaman dilimi bu sürelerden biraz fazladır. 5.5 yıl zaman dilimi göz önüne alındığında, 2010-2011 öğretim yılında öğrenim gören öğrencilere göre (3538), işlenen suçlar ve alınan cezalar (148) bir oranlama yapıldığında, yaklaşık % 4.2 bir diğer deyişle binde 42 sayısına ulaşılmaktadır. Cinsiyet açısından bakıldığında; kız öğrenciler % 1.7 bir diğer deyişle binde 17, erkek öğrenciler ise % 5.7 bir diğer deyişle binde 57 sayısına ulaşılmaktadır. Beş buçuk yılda elde edilen bu rakam, yıllara bölüldüğünde daha da düşmektedir. Burada bir örnek olması açısından, suç sayısının öğrenci sayısına bölünmesinde, 2010 yılı olarak binde 7.6 şeklinde gerçekleşmektedir. Bir başka deyişle, suç işleme oranı bin öğrencide yaklaşık 8 öğrencidir. Bu sayı ülkemizdeki ve yurt dışındaki diğer üniversitelerin eğitim fakólterileri ile karşılaştırıldığında daha sağlıklı sonuçlara ulaşmak mümkündür. Ancak bu verilere göre, suç oranının yüksek olmadığını söylemek mümkün gözükmemektedir.

Suç oranının az olmasının bir nedeni, meydana gelen problemlerin resmîyete dökülmemesi olabilir. Eğitim fakólterileri informal ilişkilerin daha çok olduğu yerlerdir. Bu ortamlarda sorunlar iletişim yoluyla daha çabuk çözülür. Bu nedenle resmî işlem genelde son çare/yol olarak kullanılır. Yaptığımız öğrenci görüşmelerinden çıkan sonuca göre; öğrencilerin öğretmen olacakları konusunda bilinç düzeyi, öğrencilerin YGS-LYS sınavları sonucu yüksek puanla gelmeleri, yetiştirilme tarzları, yaşam biçimleri, değerlere bağlı oluşları, yönetimin ve öğretmenlerin hoşgörölü oluşu, öğrencilerin maddi durumlarının iyi olmamasından kendilerini okula vermesi ve bir an önce mezun olup atanma istekleri diğer nedenler olabilir. Ancak yine öğrencilerin belirttiği gibi, suçun nedenlerine inilmeli ve çözüm yolları getirilmelidir. Özellikle ilk iki sırada yer alan siyasi nitelikte suçlar ve kopya çekme suçları derinlemesine araştırılmalı, öğrencilerle-öğretim elemanlarıyla görüşmeler yapılmalı ve ortak politikalar izlenerek kararlar alınmalıdır. Kararlar bireysel değil, kurumsal olmalı ve kurumsallaştırılmalıdır. Öğrencilerin çözüm önerileri de önemlidir. Örneğin sosyal etkinliklerin azlığı, yetersizliği, eksikliği, öğrenci disiplin, hak ve sorumlulukları

bilgisinin eksikliği ile bu konuda eğitim verilmesi gereği³⁹ öğrenciler tarafından daha net bir şekilde görülmektedir, yönetim bu konuda tedbirler almalıdır.

Sonuçlar

Araştırma bulgularına dayalı olarak şu sonuçlara ulaşılmıştır:

- Bölüm açısından Bilgisayar, Fen Bilgisi ve Türkçe Öğretmenliklerinin ikinci öğretimleri (akşam öğretimi) hiç ceza almamışlardır. En az ceza alan bölümler Biyoloji, Bilgisayar, Resim İş (İkili) ve Beden Eğitimi (İkili) Öğretmenlikleri bölümleridir. Sınıf Öğretmenliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Okul Öncesi Öğretmenliği en çok ceza alan bölümlerdir.
- Cinsiyet açısından Beden Eğitimi Öğretmenliği, Biyoloji Öğretmenliği, Fen Bilgisi Öğretmenliği, Fizik Öğretmenliği, İlköğretim Matematik Öğretmenliği, Kimya Öğretmenliği, Matematik Öğretmenliği, Müzik Öğretmenliği Türkçe Öğretmenliği, Bilgisayar Öğretmenliği, Resim İş Öğretmenliği (İkili), Beden Eğitimi Öğretmenliği (İkili), Bilgisayar (İkili), Fen Bilgisi (İkili) ve Türkçe Öğretmenliği (İkili) bölümlerinde kız öğrenciler hiçbir disiplin suçu işlememiştir.
- Kız öğrencilerin bölümleri açısından en fazla ceza alan bölüm Sınıf Öğretmenliği, en az ceza alan bölümler ise Okul Öncesi Öğretmenliği, Tarih Öğretmenliği, Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği, Sınıf Öğretmenliği (İkili) bölümleridir.
- İşlenen disiplin suçları gruplandırıldığında, en fazla siyasi nitelikteki suçlar ve kopya çekmek suçları işlenmiştir. Öğrencilik sıfatına uymayan davranış ve güvenlik güçlerine kimlik göstermeme suçları en az işlenen suçlardır.
- Cinsiyet açısından yapılacak bir gruplamada; kız öğrenciler suç gruplarından sadece ikisini, siyasi nitelikteki suçlar ve kopya yapmak suçlarını işlemiştir.

³⁹ Bu konuda bakınız: Ankara Üniversitesi (2001). Ankara üniversitesi öğrenci hakları ve sorumlulukları, <http://ilef.ankara.edu.tr/yazi.php?yad=2580> adresinden 15.02.2011 tarihinde edinilmiştir; Koç Üniversitesi, (2011). Koç üniversitesi öğrenci davranış kuralları. http://www.ku.edu.tr/ku/index.php?Itemid=3080&id=2150&option=com_content&task=view&lang=tr, adresinden 15.02.2011 tarihinde edinilmiştir ; Simpson, R.J. (1980). Teaching about students rights. Jurnal of Teacher Education; May/ Jun 1980, Vol. 31 Issue 3, p57-60, 3p. EDS Foundation Index. Erişim numarası: 22108876; Tice, N, T. (1976). *Student rights, decisionmaking, and the law*. The American Association for Higher Education One Dupont Circle, Suite 780 Washington, D.C. 20036.

- İşlenen disiplin suçlarına en fazla uzaklaştırma cezası, ikinci sırada uyarma, üçüncü sırada ise kınama cezası verilmiştir. En az verilen ceza ise çıkarma cezasıdır.
- Cezalara göre, en fazla siyasi suçlarda uyarma, kınama ve çıkarma cezası verilmiştir. Kopya çekmek suçunda ise uzaklaştırma cezası en fazla verilen cezadır.
- Uzaklaştırma cezalarında en fazla kısa süreli uzaklaştırma, en az ise uzun süreli uzaklaştırma uygulanmıştır.
- En fazla suç 3. ve 4. sınıflarda, en az disiplin suçu ise 1. ve 2.sınıflarda işlenmektedir.
- İşlenen disiplin suçlarının yıllara göre dağılımına bakıldığında, en fazla suç 2007 yılında, en az suç ise 2008’de işlenmiştir.

Öneriler

- Hiç ceza almayan ya da çok az ceza alan bölümlere ödüller verilmeli, fakülte panolarında ilan edilerek olumlu örnek gösterilmelidir.
- En fazla ceza alan bölümlere sınıflara ve cinsiyete yönelik olarak eğitici çalışmalar yapılmalıdır. Bu çalışmalarda öğrencilere hak ve sorumluluk anlayışı ile disiplin bilgilerini kazandırmak, arttırmak, öğretmek ve bu bilgileri kullanmak suretiyle sorunları hukuka uygun biçimde çözmek konusunda bilinçlendirmek amacıyla danışmanları, derse giren öğretim elemanları ve eğitim yöneticileri tarafından destek verilmelidir. Bu durum eğitim öğretim yılı içinde öğrenci hakları ve sorumlulukları seminerleri yoluyla olabilir. Bu seminerlerde Rektörlük Hukuk İşleri Müşavirliği üyelerinden, Van Barosu’ndan ve gönüllü Van Mahkeme üyelerinden yararlanılabilir.
- Birinci sınıf öğrencilerine yönelik olarak her eğitim öğretim yılı başında oryantasyon eğitimi verilebilir.
- Üniversiteye kayıt yapılırken öğrenci haklarını, öğrencilerle ilgili yönetmelikleri içeren ve üniversiteyi tanıtan bir el kitapçığı verilebilir⁴⁰.
- Öğrenci haklarının uygulanması ve disiplin konusunda önemli görevler düşen öğrenci danışmanları, öğrenci işleri personeli ve eğitim yöneticilerine yönelik seminerler ve hizmet içi eğitim verilebilir. Aynı

⁴⁰ Bir çok üniversitenin web sayfasında öğrencilerle ilgili mevzuat yer almaktadır. Öğrencileri bu konuda bilinçlendirmek gerekmektedir. Ayrıca bu konuda e-kitaplar da web sayfasında yer alabilir. Örneğin Av. Muharrem Balcı’nın internette herkes tarafından ulaşılabilen “Üniversitelerde Disiplin Cezaları ve Hak Arama Yolları” adlı kitabı, yazarından ve yayın evinden izin alınarak üniversite web sayılarında yer alabilir.

şekilde bu seminerlerde Rektörlük Hukuk İşleri Müşavirliği üyelerinden, Van Barosu'ndan ve gönüllü Van Mahkeme üyelerinden yararlanılabilir.

- Örnek eğitimciler davet edilerek, öğrencilerin olumlu örnek almaları sağlanabilir. Ayrıca fakülte'deki tüm öğretim elemanları da bu konuda öğrencilere örnek olmalıdır.

KAYNAKÇA

- Alışkan, M. *Yükseköğretim Mevzuatı*, Yayılım Yayıncılık, İstanbul, 2007.
- Ankara Üniversitesi, Ankara Üniversitesi Öğrenci Hakları ve Sorumlulukları, 2001 <http://ilef.ankara.edu.tr/yazi.php?yad=2580> adresinden 15.02.2011 tarihinde edinilmiştir.
- Ayan, S. Okulda Disiplin Cezası Alma, Ailede Şiddete Uğrama, *Anadolu Psikiyatri Dergisi*; S. 12, 2011.
- Balcı, M. *Üniversitelerde Disiplin Cezaları Ve Hak Arama Yolları*, Danışman Yayınları, İstanbul, 1999.
- Başar, H. *Sınıf Yönetimi*, PegemA Yayıncılık, Ankara, 2001.
- Bilir, A., Kuru, S., Tezcan, F. Muğla İli Ortaöğretim Okullarında Disiplin Uygulamalarına İlişkin Yönetici Ve Öğretmen Görüşleri, *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi (İlke)*, Güz Sayı 19, 2007.
- Boyraz, A. *İlköğretim Okullarında Görev Yapan Aday Öğretmenlerin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Sorunları (Kırıkkale ili örneği)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.
- Dağlı, A. ve Baysal, N. *İlköğretim II. Kademe'de Görevli Öğretmenlerin Sınıfta Karşılaştıkları Disiplin Sorunlarının Nedenlerine İlişkin Görüşleri*, 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20- 22 Mayıs 2010, Elazığ).
- Dönmez, B. ve Özer, N. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Üniversite Yönetimine İlişkin Bilgi Düzeyleri, *Millî Eğitim*, Sayı 184, 2009.
- Gökdaş, İ. Eğitimde Yöntem *Eğitim Bilimine Giriş*, (Editörler: Ş.Şule Erçetin & Necmettin Tozlu), Ankara: Hegem Yayınları, 2006.
- Gürer, O. *Danıştay Kararları Işığında Öğrencilere Verilen Disiplin Cezalarının Yargısal Denetimi*, Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2010.
- Karasar, N. *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*, 3A Araştırma Eğitim Danışmanlığı LTD, Ankara, 1995.
- Koç Üniversitesi, Koç Üniversitesi Öğrenci Davranış Kuralları. http://www.ku.edu.tr/ku/index.php?Itemid=3080&id=2150&option=com_content&task=view&lang=tr, 15.02.2011.
- Koz, M. *Yükseköğretim'de Öğrenci Disiplin Suç Ve Cezaları (Türkiye –İngiltere – A.B.D. Örnekleri ve Karşılaştırması)*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2006.
- Memduhoğlu, H.B. Eğitimin Bilimsel Temelleri ve Araştırma Yöntemleri, Editörler: H.Basri Memduhoğlu ve Kürşat Yılmaz, *Eğitim Bilimine Giriş*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2010.
- Millî Eğitim Bakanlığı, Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği,

- http://mevzuat.meb.gov.tr/html/22188_0.html, 01.07.2011.
- Nelsen, J., Lott, L., Glenn, S. *Sınıfta pozitif disiplin*, Çev. Miyase Koyuncu, Hayat Yayınları, İstanbul, 2000.
- Oktay, A. *Orta Dereceli Okullarda Verilen Disiplin Cezaları Üzerinde Karşılaştırmalı Bir İnceleme*, İ.Ü. Edebiyat Fakóltesi Yayınları, İstanbul, 1976.
- Ozmen, F. ve Tonbul, T. *Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) Sınıflarında Disiplin Sorunları ve Baş Etme Yolları (Elazığ ili örneği)*. 9. Ulusal Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Sempozyumu (20- 22 Mayıs 2010), Elazığ.
- Özdemir, A. Öğrenci Disiplin İşleri ve Uygulamaları, (Editör: Emin Karip), *Sınıf Yönetimi*, PegemA Yayınları, Ankara, 2002.
- Resmi Gazete, *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Önlisans Ve Lisans Eğitimi-Öğretim Ve Sınav Yönetmeliği*, 13 Mayıs 2010 tarih ve 27580 sayılı.
- Tanhan, F. Bir İnsan Olarak Öğretmen, 24 Kasım Öğretmenler Günü Paneli, YYÜ Cengiz Andıç Kültür Merkezi, Van, 2009.
- Tice, N, T. *Student rights, decisionmaking, and the law*, The American Association for Higher Education One Dupont Circle, Suite 780 Washington, D.C. 20036, 1976.
- Topsakal, C. Eğitimin Hukuksal Temelleri, (Editörler: H. Basri Memduhoğlu & Kürşat Yılmaz), *Eğitim Bilimine Giriş*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2011.
- Topsakal, C. (2010). Türk Eğitim Sisteminin Yasal Temelleri. (Editörler: H.Basri Memduhoğlu & Kürşat Yılmaz), *Türk Eğitim Sistemi ve Okul Yönetimi*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2010.
- Tozlu, N. Öğretmen Akademileri Üzerine, *Eğitim Problemlerimiz Üzerine Düşünceler*, YYÜ Fen-Edebiyat Fakóltesi Yayınları, 1992.
- Sarıtaş, M. (2003). Sınıf yönetimi ve disiplinle ilgili kurallar geliştirme. (Editör: Leyla Küçükahmet). *Sınıf yönetiminde yeni yaklaşımlar*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2003.
- Sarıpkaya, P. Yönetici, Öğretmen, Öğrenci ve Velilere Göre Resmi Liselerdeki Öğrenci Disiplin Sorunlarının Nedenleri, *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakóltesi Dergisi*, Yıl 2007 (2), 22. Sayı.
- Simpson, R.J. *Teaching About Students Rights*, Jurnal of Teacher Education; May/ Jun 1980, Vol. 31 Issue 3, EDS Foundation Index, Erişim numarası: 22108876.
- Şair Nedim İlköğretim Okulu, Öğrenci Disiplin Yönetmeliği, <http://www.mamaksairnedim.k12.tr/rehberlik/disiplinyonet.html>, edinme tarihi: 01.07.2011.
- Şişman, M. *Eğitim Bilimine Giriş*, 2.Baskı, PegemA Yayıncılık, Ankara, 2006.
- Yaşaroğlu, F. Bir Meslek Olarak Öğretmenlik, (Editör: Durmuş Ekiz ve Haydar Durukan) *Eğitim Bilimine Giriş*, Lisans Yayıncılık, 2006, İstanbul.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Seçkin Yayıncılık, Ankara, 2008.
- YYÜ Öğrenci Disiplin ve Sınav Yönetmeliği, yyu.edu.tr, edinme tarihi: 01.07.2011.
- Zembat, R. Eğitim Sisteminde Öğretmen *Eğitim Bilimine Giriş* (Editör: Ayla Oktay) Ankara: PegemA Yayıncılık, 2007.